

Бібліографічні посилання

1. Антипов В.А., Васильев В.Ф., Кутищева Т.Г. Микотоксикозы – важная проблема животноводства / Ветеринария. - 2007. - №11. - С.7-9.
2. Дворская Ю.Е., Донец В., Кузьменко С. Микотоксины опасны для животных // Тваринництво України. - 2008. - №5. - С.14-15.
3. Пабат В., Гончаренко И. Сучасні вимоги до якості молока у країнах – членах СОТ // Тваринництво України. – 2005. - №3. – С. 12 – 15.
4. Якубчак О. М., Хоменко В. І., Мельничук С. Д. Ветеринарно– санітарна експертиза з основами технології та стандартизації продуктів тваринництва.- К.: Біопром, 2005. – 435 с.

УДК: 636.2.082.034

О. М. ЧЕРНЕНКО, доктор сільськогосподарських наук, професор

О. І. ЧЕРНЕНКО, сільськогосподарських наук, доцент

О. О. КОСТЮЧЕНКО, магістр біотехнологічного факультету

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ВПЛИВ ЛІНІЙНОГО ПОХОДЖЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІ І ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ КОРІВ

Актуальність проблеми. Наведено результати вивчення впливу лінійного походження бугаїв-плідників на продуктивні якості та відтворювальну здатність їх дочок. Встановлено, що перевага за ознаками молочної продуктивності належить нащадкам бугаїв-плідників з ліній Валіанта і Кавалера. За 305 днів першої закінченої лактації різниця за надоями складає 198–390 кг ($P>0,999$), за кількістю молочного жиру 8,2–14,2 кг ($P>0,99$), за коефіцієнтом молочності 52–80 кг (12,8–18,2 %). За 305 днів другої і третьої лактацій спостерігається аналогічна залежність, що і за першу, але з дещо вищим рівнем вірогідності. Кращою жирномолочністю відзначаються нащадки плідників з лінії Судіна, різниця з однолітками інших ліній становить 0,01-0,03 % ($P>0,99–0,999$). Менш продуктивні первістки з лінії Судіна, у порівнянні з дочками бугаїв інших ліній, мають коротший сервіс період на 5–10 днів і міжотельний період на 14–18 днів, вищий коефіцієнт відтворювальної здатності на 0,4–0,5 од. при задовільній тривалості сухостійного періоду.

Ключові слова: бугаї–плідники, лінійне походження, молочна продуктивність, відтворювальна здатність.

Актуальність проблеми. Молочна продуктивність великої рогатої худоби є основною господарсько корисною ознакою, за якою ведуть відбір і підбір у скотарстві. Це найважчий з точки зору швидкості покращення показник, тому що за прояв надою, вмісту жиру і білку в молоці відповідає велика кількість генів (полігенний характер успадкування), а зважаючи на те, що гени контролюють роботу серця, кровоносно-судинної системи, внутрішніх органів, центральної нервової системи, то можна стверджувати про вплив на її формування усього генотипу. Не останнє місце у спадковості належить лінійному походженню тварин. Так як селекція у скотарстві здійснюється переважно за рахунок бугаїв-поліпшувачів, то і їх роль у цьому процесі велика, тому що перед використанням таких плідників проводиться їх оцінка на здатність стійко передавати свої якості потомству, гарантовано забезпечувати генетичний прогрес у стаді [3, 4, 5]. Не всі плідники однаково здатні справляти поліпшувачий ефект у різних стадах. Через кожні два роки виникає питання для селекціонерів, плідників яких саме ліній слід використати щоб забезпечити генетичне покращення наступного покоління [1, 2].

Що стосується ТОВ «Агрофірма Олімпекс-Агро» Дніпропетровської області, у якому проведено дослідження, то тут це питання є актуальним з тих причин, що рівень продуктивних якостей тварин української чорно-рябої молочної породи ще не досягає максимальних результатів за впровадженої технології. Тому ротація ліній є важливим резервом у подальшій селекційній роботі зі стадом з метою досягнення вищих надоїв.

Мета, матеріал та методика досліджень. Метою досліджень було з'ясувати вплив лінійного походження бугаїв-плідників на продуктивні якості та відтворювальну здатність їх дочок. Тварин у групи формували з урахуванням породи, лінійного походження батьків, віку, фізіологічного стану та кількості лактацій. Загальна чисельність піддослідного поголів'я складала 225 голів, які були дочками бугаїв, що походять з трьох основних ліній, відомих у породі: Валіанта (85 гол.), Кавалера (72 гол.), Судіна (68 гол.). Дослідні тварини були аналогами за віком та фізіологічним станом.

Результатами досліджень встановлено, що кращими за надоями за 305 днів першої лактації були нащадки плідників з лінії Валіанта. Вони мали перевагу від тварин інших ліній за надоями на 198–390 кг ($P>0,999$), за кількістю молочного жиру на 8,2–14,2 кг ($P>0,99$), за коефіцієнтом молочності на 52–80 кг

(12,8–18,2 %). Дещо вищу жирномолочність мали нащадки плідників з лінії Судіна порівняно з однолітками інших ліній, різниця складала 0,01–0,03 %. Слід відзначити високий розвиток продуктивних ознак у корів всіх ліній. Вони перевищують стандарт української чорно-рябої молочної породи за першу лактацію за надоем на 8–31 %, за вмістом жиру в молоці на 3–4 %, за кількістю молочного жиру на 12,6–36,4 %, за коефіцієнтом молочності на 2,3–24,8 %.

За другу закінчену лактацію за більшістю вивчених показників молочної продуктивності зберігається перевага тварин ліній Валіанта і Кавалера над нащадками з лінії Судіна за надоем на 202 і 519 кг ($P > 0,999$, за кількістю молочного жиру на 6,8 і 18,3 кг ($P > 0,999$), за коефіцієнтом молочності на 43–87 кг. За жирномолочністю перевага належить дочкам бугаїв з лінії Судіна на 0,02–0,03 % ($P > 0,999$). Спостерігається подібна перевага тварин всіх ліній за вивченими показниками за першу лактацію над стандартом породи і в другу лактацію.

За 305 днів третьої закінченої лактації вищі надої були у корів з ліній Валіанта і Кавалера від дочок бугаїв з лінії Судіна на 562–798 кг (11–15 %; $P > 0,99–0,999$), кількість молочного жиру на 20,6–28,3 кг (11–14 %; $P > 0,99–0,999$), коефіцієнт молочності на 97–114 кг (11,4–13,2 %). Кращою жирномолочністю відзначаються тварини з лінії Судіна, різниця з нащадками інших ліній вірогідна і складає 0,01–0,03 % ($P > 0,99–0,999$). Перевага тварин різних ліній за всіма вивченими показниками над стандартом породи складає за надоями на 522–1320 %, вмістом жиру в молоці на 0,13–0,16 %, кількістю молочного жиру на 26,5–54,9 кг, за коефіцієнтом молочності на 38–152 кг, що вказує на високий розвиток продуктивних ознак у корів досліджуваних ліній.

Вивчені показники відтворювальної здатності корів залежно від лінійного походження їх батьків показують, що на фоні вищої молочної продуктивності у стаді не формується краща відтворювальна здатність тварин. Менш продуктивні первістки з лінії Судіна, у порівнянні з однолітками інших ліній, мають коротший сервіс період на 5–10 днів і міжотельний період на 14–18 днів, вищий коефіцієнт відтворювальної здатності на 0,4–0,5 од. при задовільних показниках тривалості сухостійного періоду.

Висновок. Формування продуктивних якостей корів в умовах промислової технології виробництва залежить від лінійного походження їх батьків.

При оптимізації селекційно-технологічних програм виробництва молока в системі відбору та підбору тварин необхідно віддавати перевагу нащадкам бугаїв-плідників з ліній Валіанта і Кавалера. Вони мають високу молочну

продуктивність, задовільну відтворювальну здатність і забезпечують високий рівень економічної ефективності виробництва молока.

У подальшій селекційній роботі зі стадом доцільно застосовувати міжлінійні спарювання телиць і корів з ліній Валіанта і Кавалера з бугаями-плідниками неспорідненої лінії Судіна. Цим буде досягнуто збагачення спадковості у їх потомства, підвищення молочної продуктивності, покращення жирномолочності, а також забезпечить уникнення інбридингу у системі підбору.

Бібліографічні посилання

1. Коваленко Г. Шляхи реалізації генетичного потенціалу молочної продуктивності корів / Г. Коваленко, О. Бірюкова // Тваринництво України. – 2004. – № 10. – С. 19.
2. Полупан Ю., Оцінка бугаїв за тривалістю та ефективністю довічного використання дочок / Ю. Полупан, Н. Резнікова // Тваринництво України. – №11. – 2004. – С. 23–26.
3. Сірацький Й. З. Господарська оцінка молочних корів. – К.: Урожай. – 1992. – 190 с.
4. Черненко О. М. Оцінка спадкового впливу бугая-плідника на поєднаність ознак конституції, молочної продуктивності та відтворної здатності у дочок / О. М. Черненко, О. І. Черненко // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – Кам'янець–Подільський. – 2013. – Випуск 21. – с. 292–294.
5. Черненко О. М. Конституція та молокопродуктивність корів української червоної молочної породи / О. М. Черненко, М. І. Гіль // Тваринництво України. – 2015. – № 5. – С. 20–26.

УДК 639.2/.6(072)

Т. П. ШКУРКО, доктор сільськогосподарських наук, професор
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ РИБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми. Відомо, що рибу відносять до природних харчових продуктів здоров'я, оскільки риба і продукти її переробки є одним з основних джерел легкозасвоюваних повноцінних білків з добре збалансованим амінокислотним складом, крім цього містять жирні кислоти, що відомі своїм позитивним впливом на стан здоров'я людини, вуглеводи, мінеральні речовини, вітаміни. В балансі споживання повноцінних білків тваринного походження